

Tilburg University

Over het kanon en de mug: de voorgestelde Instellingswet RSJ en cassatie in het belang der wet

Kooijmans, Tijs

Published in:
Sancties

Publication date:
2015

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Kooijmans, T. (2015). Over het kanon en de mug: de voorgestelde Instellingswet RSJ en cassatie in het belang der wet. *Sancties*, 2015(2), 59-64. [11].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Over het kanon en de mug: de voorgestelde Instellingswet RSJ en cassatie in het belang der wet

T. Kooijmans¹

1 Inleiding

Op 12 juli 2002 trad de Wet verruiming bevoegdheid enkelvoudige kamers in werking.² Sindsdien heeft de politierechter de bevoegdheid om een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar op te leggen. Onder het voordien geldende recht bepaalde aanvankelijk artikel 376 Sv en later artikel 369 Sv dat de politierechter niet bevoegd was tot oplegging van een gevangenisstraf van meer dan zes maanden. Heldere taal, waarbij geen onderscheid werd gemaakt naar de modaliteit waarin de gevangenisstraf werd opgelegd: voorwaardelijk of onvoorwaardelijk. Toch kwam het (zeer sporadisch) voor dat een politierechter een gevangenisstraf oplegde die dit wettelijke maximum van zes maanden overschreed. Zo werd in de zaak die leidde tot het arrest van de civiele kamer HR 16 oktober 1987, *NJ* 1988/841 m.nt. MS en C door de politierechter een gevangenisstraf opgelegd van zeven maanden waarvan twee maanden voorwaardelijk.³ Tegen het vonnis van de politierechter werd door de verdachte hoger beroep ingesteld, maar hij trok dat vervolgens in. Het vonnis van de politierechter werd daarmee onherroepelijk. Daags daarna werd door de verdediging aan de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad verzoekt tegen het vonnis cassatie in het belang der wet in te stellen, maar deze gaf als antwoord aan het verzoek geen gevolg te zullen geven ‘omdat het niet opportuun is een reeds openstaande deur nog verder in te trappen’.⁴ Om – tot op zekere hoogte – maar even in cassatiejargon te blijven: kennelijk en niet onbegrijpelijk is het buitengewone rechtsmiddel cassatie in het belang der wet niet bedoeld om rechtsvragen waarop het antwoord bij voorbaat reeds vaststaat, aan de Hoge Raad voor te leggen.⁵ Aldus is een materiële ondergrens geschetst voor de toegankelijkheid van dit buitengewone rechtsmiddel. Zo zijn er meer algemene begrenzings van de cassatie in het belang der wet te noemen.⁶ Die houden verband met de functie van dit rechtsmiddel: het geven van de mogelijkheid aan de Hoge Raad om zich over een bepaalde rechtsvraag uit te spreken, wanneer dat in het kader van de rechtseenheid of de rechtsvorming gewenst is.⁷

¹ Hoogleraar straf(proces)recht aan *Tilburg University*.

² Wet van 4 juli 2002 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht en de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen strekkende tot het verruimen van de bevoegdheid van de politierechter en de enkelvoudige kamer in hoger beroep (verruiming bevoegdheid enkelvoudige kamers), *Stb.* 355.

³ Zie over deze zaak ook M.S. Groenhuijsen, ‘Een kort geding in strafzaken’, *DD* 21(1991), p. 230-245, i.h.b. p. 233, en E.S.G.N.A.I. van de Griend, *Hiaten in de strafrechtelijke rechtsbescherming* (diss. Tilburg), Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2002, p. 261-265.

⁴ Dit procesverloop is te kennen via de conclusie van A-G Leijten, die in punt 2 van zijn conclusie nog noteert over de vergissing van de politierechter: ‘Het is niet direct een voor de hand liggende fout of vergissing maar wie onzer, ouder geworden, niet minstens eens een vergelijkbare blunder heeft gemaakt is volmaakt of heeft niet veel aan de weg getimmerd.’

⁵ Vgl. J.W. Fokkens, ‘Cassatie in het belang der wet, in het bijzonder in strafzaken’, in: P.P.T. Bovend’Eert, L.E. de Groot-van Leeuwen & Th.J.M. Mertens (red.), *De rechter bewaakt: over toezicht en rechters*, Deventer: Kluwer 2003, p. 193-205, i.h.b. p. 194, en B.T.M. van der Wiel, ‘Cassatie in het belang der wet. Vluchtstrook van de rechtsontwikkeling’, in: A.M. Hol, I. Giesen & F.G.H. Kristen (red.), *De Hoge Raad in 2025. Contouren van de toekomstige cassatierechtspraak*, Den Haag: BJu 2011, p. 207-214, i.h.b. p. 211.

⁶ Zie o.a. W.H.B. den Hartog Jager, *Cassatie in het belang der wet* (diss. VU Amsterdam), Arnhem: Gouda Quint 1994.

⁷ J. de Hullu, *Over rechtsmiddelen in strafzaken* (diss. Groningen), Arnhem: Gouda Quint 1989, p. 259. Deze auteur citeert H.U. Jessurun d’Oliveira, ‘Kassatie in het belang van het recht’, in: J.F. Glastra van Loon, R.A.V.

Af en toe rijst ook de vraag naar nut en noodzaak van de mogelijkheid van cassatie in het belang der wet ten aanzien van rechtsvragen die zich aandienen op een specifiek rechtsgebied. Bekend zijn in dit verband de mogelijkheid tot het vorderen van cassatie in het belang der wet ten aanzien van de WAHV en de Overleveringswet. In de zomer van 2014 is door de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie een wetsvoorstel tot Vaststelling van een nieuwe Instellingswet Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming (hierna verder: wetsvoorstel Instellingswet RSJ) bij de Tweede Kamer aanhangig gemaakt.⁸ Blijkens de Memorie van Toelichting vormt dit wetsvoorstel het sluitstuk van een reeks van organisatorische wijzigingen, opdat zowel de adviserende als de rechtsprekende taak van de RSJ ‘verder [wordt] versterkt’.⁹ Concreet worden daartoe drie wijzigingen voorgesteld. Ten eerste koerst de staatssecretaris op een scherpere scheiding tussen enerzijds de adviserende functie en anderzijds de rechtsprekende functie van de RSJ. Ten tweede wil de bewindsman de toetsingsgronden voor de rechtspraak van de RSJ aldus aanvullen dat ook de belangen van slachtoffers en nabestaanden en de veiligheid van de samenleving meegewogen moeten worden in de beslissingen van de RSJ. In de derde plaats wordt voorgesteld om de uitspraken van de RSJ vatbaar te doen zijn voor cassatie in het belang der wet.

Hoewel over ieder van deze drie voorgestelde wijzigingen veel is te zeggen¹⁰, beperkt deze bijdrage zich tot de voorgestelde introductie van cassatie in het belang der wet van uitspraken van de RSJ. Hierna worden de voornaamste onderdelen van het wetsvoorstel beschreven (paragraaf 2). Vervolgens wordt onder ogen gezien of de onderbouwing ervan kan overtuigen (paragraaf 3). De bijdrage wordt afgerond met conclusies en enkele nadere beschouwingen (paragraaf 4).

2 De voorgestelde regeling

Hoofdstuk 5 (omtrent ‘Cassatie in het belang der wet’) van het wetsvoorstel Instellingswet RSJ bevat één wetsartikel: artikel 32. Het voorgestelde lid 1 van deze bepaling luidt als volgt:

‘De procureur-generaal bij de Hoge Raad kan cassatie in het belang der wet instellen tegen de uitspraken van de Afdeling rechtspraak. Hij handelt in dat geval overeenkomstig artikel 456, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, met dien verstande dat hij zich de stukken van het geding doet opzenden door de Raad. De artikelen 443, 444 en 456, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering zijn van overeenkomstige toepassing.’¹¹

De voorgestelde introductie van dit buitengewone rechtsmiddel kan niet los worden gezien van het voorgestelde artikel 6 lid 4 sub b Instellingswet RSJ waarin van benoeming als lid in de Afdeling rechtspraak van de RSJ zijn uitgesloten de leden van de Hoge Raad en zijn Parket, met uitzondering van raadsheren in buitengewone dienst en advocaten-generaal in buitenge-

van Haersolte & J.M. Polak (red.), *Speculum Langemeijer*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1973, p. 223-241, i.h.b. p. 226: ‘De kassatie ‘in het belang der wet’ is het noodrantsoen van het algemene belang, dat pas aangesproken kan worden als partijen onvoldoende voor ravitaillering zorgen.’

⁸ *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 2 en nr. 5.

⁹ *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3, p. 1-2.

¹⁰ Ook de technische uitwerking van het voorstel behoeft op een enkel punt nog een redactionele blik. Zo bepaalt het voorgestelde art. 6: ‘De leden van de Raad worden benoemd op grond van de deskundigheid die nodig is voor een goede vervulling van de in de artikelen 3, 25 en 29 genoemde taken alsmede op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.’ Bedoeld is te verwijzen naar art. 3, 24 en 28.

¹¹ *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 2, p. 7. Het voorgestelde artikel 32 lid 2 luidt als volgt: ‘Artikel 456, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de procureur-generaal bij de Hoge Raad het aldaar bedoelde afschrift aan de Raad zendt.’

wone dienst bij de Hoge Raad. Ik kom daarop terug in paragraaf 4. Verder strekt het wetsvoorstel Instellingswet RSJ tot invoeging in artikel 78 RO van een nieuw lid 5, luidende:

‘De Hoge Raad neemt kennis van het beroep in cassatie ingesteld «in het belang der wet» tegen uitspraken van de Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming, bedoeld in artikel 32 van de Instellingswet Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming.’

3 Overtuigt de onderbouwing van het voorstel?

3.1 Inleiding

In de parlementaire stukken wordt de voorgestelde introductie van dit buitengewone rechtsmiddel toegelicht door een verwijzing naar de omstandigheid dat de RSJ de hoogste rechterlijke instantie is binnen het penitentiaire recht en dat het voor de betrokkene noch de Staat mogelijk is om tegen beslissingen van de RSJ het gewone rechtsmiddel van beroep in cassatie aan te wenden. Via het buitengewone rechtsmiddel van cassatie in het belang der wet worden volgens de bewindsman de rechtsvorming en de rechtseenheid gediend en kunnen spanningen met uitspraken van andere rechters worden voorkomen.¹²

3.2 Rechtsvorming

Ten aanzien van het gezichtspunt van de rechtsvorming wijst de staatssecretaris op een aantal uitspraken van de RSJ ‘waarbij de vraag gesteld kan worden hoe die uitspraken in het licht van de wettekst en de bedoeling van de wetgever gewaardeerd moeten worden’.¹³ Zo noemt de staatssecretaris de restrictieve rechtspraak van de RSJ inzake de benoeming van plaatsvervangende directeuren en de rechtspraak van de RSJ met betrekking tot beklag- en beroepsmogelijkheden van de gedetineerde wegens de toepassing van geweldsmiddelen door medewerkers van de Dienst Vervoer en Ondersteuning. Die rechtspraak van de RSJ geeft, zo betoogde ik eerder in dit tijdschrift, inderdaad blijk van een onjuiste uitleg van de betreffende regelingen en van miskennis van de onderliggende toelichtende stukken.¹⁴ Maar dergelijke onjuiste beslissingen passen in de door Fokkens genoemde categorie van uitspraken waarvan de vernietiging in het belang der wet noch voor de rechtseenheid noch voor de rechtsontwikkeling van belang is.¹⁵ Zij ressorteren onder de hierboven onder 1 beschreven noemer ‘open deuren’. Het komt mede daarom niet als een verrassing dat de RSJ zijn rechtspraak ten aanzien van medewerkers van de Dienst Vervoer en Ondersteuning inmiddels heeft bijgesteld.¹⁶ Maar de staatssecretaris noemt nog een derde voorbeeld in het verband van de rechtsvorming als grondslag voor de toepassing van het instrument van cassatie in het belang der wet: een uitspraak van de RSJ waarin een bezoekregeling van een penitentiaire inrichting aan de orde was en het in artikel 38 Pbw gebezigde begrip ‘week’ centraal stond.¹⁷ Aan de staatssecretaris kan

¹² *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3, p. 7.

¹³ *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3, p. 7-9.

¹⁴ Zie de annotaties onder Beroepscommissie RSJ 7 januari 2008, 07/2067/GA, *Sancties* 2008, p. 260-263, onderscheidenlijk Beroepscommissie RSJ 22 mei 2006, 06/371/GA, *Sancties* 2006, p. 367-370.

¹⁵ Fokkens 2003, p. 194.

¹⁶ Ook de staatssecretaris signaleert dit: in *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3, p. 8 wijst hij op Beroepscommissie RSJ 4 mei 2012, 11/4345/GA.

¹⁷ Korthedshalve laat ik hier voor een goed begrip van deze kwestie de bewindsman aan het woord (*Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3, p. 8): ‘In deze uitspraak stond een bezoekregeling van een inrichting centraal waarbij gedetineerden de ene week bezoek mochten ontvangen op zondag en de andere week op dinsdag. De

worden toegegeven dat ook een andere – door de bewindsman kennelijk wenselijker bevonden – uitleg van dit begrip ‘week’ dan de door de RSJ gegeven uitleg verdedigbaar is. Bij die wenselijke interpretatie zou de in de uitspraak centraal staande bezoeksregeling volgens de staatssecretaris wel hebben voldaan aan de wettelijke eisen. Op zichzelf zou de voorziening van cassatie in het belang der wet in een geval als dit tot een andere uitleg van het wettelijke begrip ‘week’ kunnen leiden. Maar ook een wijziging van artikel 38 Pbw zou dit resultaat kunnen bewerkstelligen. En gelet op het ten departemente kennelijk als wenselijk beschouwde recht zou een dergelijke wetswijziging (alsnog) nodig zijn indien de Hoge Raad in het belang der wet zou oordelen in lijn met de RSJ.¹⁸

3.3 *Rechtseenheid*

Hoewel de staatssecretaris ten aanzien van het gezichtspunt van de rechtseenheid onder ogen ziet dat de RSJ de hoogste rechterlijke instantie is voor zowel de Pbw, de Bvt als de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, en de RSJ de in die wetten voorkomende identieke begrippen en regelingen in beginsel steeds hetzelfde uitlegt, merkt hij op dat de RSJ niet de enige rechterlijke instantie is die de bepalingen uit de beginselenwetten moet uitleggen; ook de civiele rechter buigt zich er nu en dan over.¹⁹ Aldus kan zich een zekere spanning aftekenen tussen de uitleg van een bepaalde wettelijke voorziening door enerzijds de RSJ en door anderzijds de civiele rechter. Met de staatssecretaris moet worden geoordeeld dat zulks de rechtseenheid niet ten goede komt en dat een discrepantie tussen rechterlijke oordelen – zoals door de staatssecretaris nader geïllustreerd in de Memorie van Toelichting – als onwenselijk moet worden beschouwd.

Het is evenwel de vraag of het huidige recht niet reeds afdoende mogelijkheden kent om dit probleem het hoofd te bieden. Die mogelijkheden kunnen worden gezocht in de kolom van de rechtspraak waarmee uitspraken van de RSJ op gespannen voet staan.²⁰ In dit verband wijst de RSJ er in zijn advies omtrent het (toenmalige) conceptwetsvoorstel Instellingswet RSJ op dat de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad ook thans doorgaans reeds mogelijkheden heeft om uitspraken van andere rechters dan de penitentiaire beklag- en beroepsrechter waarin inhoud wordt gegeven aan het penitentiaire recht, aan de Hoge Raad voor te leggen.²¹ Mij zijn geen gevallen bekend waarin een vordering tot cassatie in het belang der wet is gedaan die betrekking heeft op een wettelijke voorziening die door de RSJ in afwijkende zin is uitgelegd ten opzichte van de uitleg door een strafrechter, bestuursrechter of burgerlijke rechter. Kennelijk is de nood – als het gaat om rechtseenheid – dus niet heel hoog.

RSJ oordeelde dat deze regeling in strijd was met artikel 38 van de Penitentiaire beginselenwet. In dat artikel wordt bepaald dat gedetineerden recht hebben op ten minste één uur bezoek per week. De RSJ oordeelde dat «week» in dit geval betekent dat gedetineerden minimaal om de zeven dagen in de gelegenheid moeten worden gesteld bezoek te ontvangen. Nu tussen dinsdag en de zondag van de week daarop meer dan zeven dagen zaten, voldeed deze regeling niet aan deze interpretatie van artikel 38 Pbw. Een andere uitleg die aan het begrip «week» had kunnen worden gegeven, is dat het gaat om een kalenderweek (van maandag tot en met zondag). Bij deze interpretatie zou de in de uitspraak centraal staande bezoeksregeling wel hebben voldaan aan de wettelijke eisen.’

¹⁸ Vgl. *Kamerstukken II* 2014/15, 33 970, nr. 7, p. 16.

¹⁹ *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3, p. 9-10; *Kamerstukken II* 2014/15, 33 970, nr. 7, p. 14-23.

²⁰ In zijn advies omtrent het (toenmalige) conceptwetsvoorstel Instellingswet RSJ (als Bijlage gevoegd bij *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3) suggereert de Hoge Raad dat een vordering tot cassatie in het belang der wet ten aanzien van een uitspraak van de RSJ thans reeds mogelijk is, en wel op grond van art. 78 lid 4 RO (luitende: ‘De Hoge Raad neemt kennis van het beroep in cassatie tegen uitspraken van de bestuursrechter voorzover dit bij wet is bepaald’). Zie ik het echter goed, dan is een dergelijke mogelijkheid (nog) niet bij wet bepaald en is een expliciete voorziening dus wel nodig. In deze zin ook *Kamerstukken II* 2014/15, 33 970, nr. 7, p. 20.

²¹ Advies RSJ d.d. 30 september 2013 als Bijlage gevoegd bij *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3.

4 Tot besluit

Ik ving deze bijdrage aan met een voorbeeld van een rechterlijke uitspraak die evident onjuist was en merkte daarover op dat – gegeven die evidentie – cassatie in het belang der wet niet het geëigende middel is om de onjuistheid bloot te leggen en daarmee in zoverre (met inachtneming van de omstandigheid dat cassatie in het belang der wet geen nadeel toebrengt aan de rechten door partijen verkregen²²) te redresseren. Nu stond tegen de onjuiste uitspraak van de politierechter het gewone rechtsmiddel van hoger beroep open. Daargelaten dat dat rechtsmiddel de betrokkene in die zaak geen soelaas zou hebben geboden²³, onderscheiden uitspraken van de RSJ zich van uitspraken van de strafrechter door de omstandigheid dat zij niet aan enig gewoon rechtsmiddel zijn onderworpen. Bleichrodt wijst op de hierboven in paragraaf 1 genoemde WAHV en overleveringszaken als gevallen die structureel aan het zicht van (de strafkamer van) de Hoge Raad zijn onttrokken doordat het gewone rechtsmiddel van beroep in cassatie niet openstaat.²⁴ Juist in die categorieën van zaken kan cassatie in het belang der wet volgens deze auteur toegevoegde waarde hebben voor het bewaken van de kwaliteit van de rechtspleging²⁵ en daarmee een uitzondering vormen op de gedachte dat verruiming van het aantal voordrachten tot cassatie in het belang der wet – in tijden waarin de werkbelasting van de strafkamer van de Hoge Raad een punt van zorg is – niet vanzelfsprekend is. Deze auteur noemt de mogelijkheid van cassatie in het belang der wet ‘ook van belang om de rechtseenheid te bewaken in geval rechtsvragen aan de orde zijn die verwant zijn aan rechtsvragen in procedures waarin wel beroep in cassatie openstaat’.²⁶ Daartegen kan worden ingebracht dat in een dergelijk geval dan ook in laatstgenoemde procedures daadwerkelijk beroep in cassatie – al dan niet in het belang der wet – zou kunnen worden beproefd. Tot dusver lijkt de penitentiair-rechtelijke noodzaak daartoe nog niet aanwezig te zijn geweest.

Dit laatste neemt niet weg dat er ongetwijfeld situaties te bedenken zijn – in lijn met een aantal voorbeelden die de minister gaandeweg het parlementaire traject van het wetsvoorstel Instellingswet RSJ heeft genoemd – waarin in termen van rechtsvorming en rechtseenheid in het penitentiaire recht meer duidelijkheid te verkrijgen is dan thans door de RSJ of een andere rechter wordt geboden. Daarmee is evenwel niet gezegd dat cassatie in het belang der wet ook steeds het geëigende middel zou zijn om dat doel te bereiken. Hoe dan ook zou een scherpe selectie moeten plaatsvinden van penitentiair-rechtelijke zaken die zich voor een vordering tot cassatie in het belang der wet zouden lenen. Die selectie kent een kwantitatief element en een element dat betrekking heeft op de feitenvastelling: van de op zichzelf reeds weinige zaken die door de Procureur-Generaal in het belang der wet worden voorgedragen²⁷, zal

²² Art. 78 lid 6 RO.

²³ De Hoge Raad overweegt dat het hof in geval van hoger beroep het vonnis van de politierechter had moeten vernietigen, waarbij het hof niet gebonden zou zijn geweest aan het toenmalige voor de politierechter geldende strafmaximum van zes maanden. Om die reden zal het ingestelde hoger beroep zijn ingetrokken.

²⁴ F.W. Bleichrodt, ‘Cassatie in het belang der wet in strafzaken’, in: Hol, Giesen & Kristen 2011, p. 215-223, i.h.b. p. 220.

²⁵ Vgl. Fokkens 2003, p. 200.

²⁶ Vgl. Fokkens 2003, p. 201.

²⁷ Hoewel J.W. Fokkens, ‘Veranderingen in taak en positie van de Procureur-Generaal en het parket bij de Hoge Raad der Nederlanden tussen 1988 en 2013’, in: M.S. Groenhuijsen, T. Kooijmans & J.W. Ouwerkerk (red.), *Roosachtig strafrecht* (De Roos-bundel), Deventer: Kluwer 2013, p. 219-234, i.h.b. p. 226, noteert dat in het strafrecht ‘al een aantal jaren meer cassatie in het belang der wet [wordt] ingesteld’, is van een spectaculaire stijging evenwel geen sprake, zo kan uit jaarverslagen van de Hoge Raad over het voorbije decennium (te kennen via <http://www.rechtspraak.nl/Organisatie/Hoge-Raad/OverDeHogeRaad/publicaties/Pages/default.aspx>) worden afgeleid.

slechts een beperkt gedeelte direct of indirect²⁸ betrekking (kunnen) hebben op uitspraken van de RSJ, terwijl uitspraken van de RSJ veelal zijn toegespitst op een feitelijke situatie en zijn ingegeven door de concrete omstandigheden van het geval²⁹, hetgeen het formuleren van een abstracte rechtsvraag kan bemoeilijken.

Hoewel de voorgaande beschouwingen de wetgever in zijn huidige samenstelling er vermoedelijk niet toe zullen brengen om af te zien van de voorgestelde introductie van cassatie in het belang der wet, beklijft (bij mij) na lezing van het wetsvoorstel en de toelichtende parlementaire stukken wel het gevoel dat de staatssecretaris hier met een kanon op een mug schiet. Een aantal van de voorbeelden van minder gelukkige uitspraken van de RSJ die de bewindsman aandraagt om zijn voorstel te schragen, lijken voor een buitenstaander (zoals ik) te zijn ingegeven door een gebrek aan voldoende tijd aan de zijde van de RSJ om zich adequaat te verdiepen in de geldende regelgeving. Als deze observatie juist is, is daarmee eerst en vooral de vraag aan de orde of niet naar een praktische oplossing voor dit probleem moet worden gezocht. Bovendien wordt (de rechtsprekende poot van) de RSJ al sinds jaar en dag bemenst door leden van de Hoge Raad en zijn Parket, waardoor het introduceren van cassatie in het belang der wet een enigszins redundante indruk wekt. Het doet dan gewrongen aan om die (weinige) raadsheren en advocaten-generaal van een rechtsprekende functie bij de RSJ uit te sluiten met het oog op het buitengewone rechtsmiddel van cassatie in het belang der wet dat in de praktijk slechts zeer sporadisch zal worden toegepast. Tot een verhoging van de kwaliteit van de rechtspraak van de RSJ zal dit alles niet leiden, en daar was het toch uiteindelijk om te doen.

In een breder verband valt op dat het ministerie van Veiligheid en Justitie de voorbije jaren in toenemende mate de regie over de executie van strafrechtelijke sancties is gaan voeren. Thans ligt een conceptwetsvoorstel strekkende tot herziening van de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen bij de Raad van State, dat ertoe leidt dat de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke sancties voor een belangrijk deel uit de competentiesfeer van het openbaar ministerie wordt gehaald. Daarnaast wordt nu met het in deze bijdrage besproken wetsvoorstel aangestuurd op de mogelijkheid om de RSJ niet langer de finale juridische beslisser ten aanzien van bepaalde categorieën geschillen in de executiesfeer te laten zijn. Maar het is bij dit laatste de onafhankelijke Procureur-Generaal bij de Hoge Raad die uiteindelijk zelf bepaalt welke zaken in het belang der wet aan de Hoge Raad worden voorgelegd.

²⁸ Met ‘indirect’ wordt hier bedoeld: doordat de cassatie in het belang der wet wordt gevorderd van een uitspraak van een andere rechter dan de RSJ, terwijl die uitspraak betrekking heeft op een wettelijke voorziening waarover ook de RSJ, in afwijkende zin, heeft geoordeeld.

²⁹ In deze zin ook het advies van de Hoge Raad omtrent het (toenmalige) conceptwetsvoorstel Instellingswet RSJ (als Bijlage gevoegd bij *Kamerstukken II* 2013/14, 33 970, nr. 3).